

ZÁPIS

z obhajoby disertační práce pana Mgr. Lukáše Nováka
konané dne 24. 6. 2008.

Téma práce:

„Scire Deum esse. Scotův důkaz Boží existence jako vrcholný výkon metafyziky jakožto aristotelské vědy.“

Přítomní:

Doc. PhDr. Vilém Herold, CSc. (předseda komise); Prof. PhDr. Stanislav Sousedík, CSc. (školitel);
Prof. PhDr. Lenka Karfíková, Dr. theol. a Mgr. Jan Palkoska, PhD (oponent); Kateřina Nováková
(zapisovatelka); RNDr. Viktor Žárský (veřejnost).

Průběh obhajoby:

Předseda komise doc. Vilém Herold zahájil obhajobu a představil přítomným kandidáta. Přiblížil běh jeho života a odbornou činnost.

Kandidát seznámil přítomné se svou disertační prací. Sdělil zejména následující: Cílem práce bylo vyložit, jakou roli hraje Scotův důkaz Boží existence v jeho ontologickém pojetí metafyziky. Poznání Boha není pro Scotu ani speciální částí metafyziky, ani pouhým vnějším cílem, k němuž je metafyzika instrumentálně použita, nýbrž zkoumání jsoucna jakožto jsoucna v aspektu jeho atributu *esenciálního uspořádání* vede svojí povahou k odhalení nutné existence Boží: pojem jsoucna musí být ze své povahy instanciován uspořádaně, a toto uspořádání musí vrcholit v Bohu. Cílem práce nebyla detailní analýza Scotova argumentu pro existenci Boží, nýbrž jeho zasazení do celkového kontextu metafyziky jakožto vědy o jsoucnu.

Prof. Stanislav Sousedík doplnil představení kandidáta.

Oponenti přednesli závěry a hlavní body svých posudků:

A) Prof. Karfíková: Považuje práci za kvalitní a doporučuje ji k obhajobě. Má však následující námítky:

- 1) Nevyváženost koncepce: příliš mnoho prostoru je věnováno až učebnicovým výkladům o aristotelské vědě, samotný Scotův argument je pak pojednán velmi stručně.
- 2) V práci se autor často dovolává „aristotelské vědy“ či „scholastické tradice“, aniž by uvedl pramen svých výkladů.
- 3) Výklad teorie abstrakce je nedostatečný, resp. oponent si neklade otázku, co je abstrakce.
- 4) Výklad o problematice *possibilia* je nedostatečný: co to vlastně jsou *possibilia*? Co je to *tragela*?
- 5) Autor ve výkladu nedostatečně zohledňuje problematičnost pojmu nekonečného jsoucna: jak může být něco nekonečného, a tedy nevymezeného, jsoucnem? V závěrečné analýze Scotova argumentu věnuje autor velmi malou pozornost klíčovému důkazu nekonečnosti Boží.

B) Dr. Palkoska: považuje práci za mimořádně zdařilou, nejedná se o pouze historické zkoumání, ale o pokus „myslet věc samou“, což je síla, ale zároveň riziko. Práci jednoznačně doporučuje k obhajobě, níže uvedené námítky chápe jako vědeckou debatu nad uvedenými problémy. Oponent vznáší 4 závažné námítky, z toho první dvě se týkají samotné teze autora a druhé dvě jejich předpokladů; a dále 4 námítky týkající se detailů.

Závažné námítky jsou tyto:

- 1) Není jasné, v čem přesně spočívá integrovanost důkazu Boží existence do Scotovy metafyziky – autor podává dvě vysvětlení, neobjasňuje však vztah mezi nimi. Podle prvního je důkaz existence Boží předpokladem pro důkaz transcendentality jsoucna, podle druhé je důkaz Boží existence plodem analýzy *esenciálního uspořádání* jako atributu jsoucna.
- 2) S tím souvisí druhá námítka – zdá se, že výklad je kruhový: je *esenciální uspořádání* jako transcendentální atribut jsoucna východiskem, nebo cílem argumentace?

více a doprovází to, k čemu přistupují, nutně. Pokud jde o rozpoznávání esenciálních diferencí v konkrétních případech: nemáme neproblematickou schopnost nahlížet do esencí, nýbrž často argumentujeme postupem *quia* – viz Scotovo rozlišení vědy *per se a in nobis*.

K menším námitkám:

Ad 1) Kandidát uznává překlep.

Ad 2) Kandidát souhlasí s oponentem, víceméně totéž se pokusil vyjádřit; trvá však na tom, že rozlišení mezi apriorností pojmů a poznatků je nutným předpokladem pro Scotovu pozici, která je „aprioristická“, pokud jde o poznatky, ne však pokud jde o pojmy.

Zde předseda doc. Herold komise přerušil z časových důvodů odpověď na námitky a otevřel formálně diskusi.

Otázka doc. Herolda:

- 1) Zasazení Scotova působení a zejména jeho důkazu Boží existence do historických souvislostí;
- 2) Bylo v práci zohledněno dílo prof. Richtera?

Odpověď kandidáta:

Ad 1) Scotus navazoval na Anselma – toto téma už zpracoval prof. Sousedík. Pokud jde o Scotovy následovníky – zdá se, že jeho argument nebyl do hloubky pochopen; bezprostřední následovníci jej spíš kritizovali (nominalismus)

Ad 2) dílo prof. Richtera nebylo vzato v úvahu, vzhledem k tomu, že jeho závěry většinová komunita badatelů odmítla.

Doc. Herold je s odpovědí spokojen.

Výsledky tajného hlasování: z přítomných 4 členů komise obdržel kandidát 4 kladné hlasy. Komise navrhla udělit titul „doktor“ (Ph.D.)

Zapsala: Kateřina Nováková

podpisy členů komise: